

«Бекітілді»
КМҚК №29 «Нурсая» бөбекжай-балабақшасы
№1 педагогикалық кеңесте
21 тамыз 2019 жыл
Шешімі негізінде №50 бұйрық

2019-2020 оқу жылына арналған Вариативтік компонент

«Эколайф»

Ортаңғы тобы

36 сағат

Түсінік хат.

Экологиялық мәдениеттің және айналадағы әлеміндегі тәртібін қалыптастыру ХХІ ғасырдың білім және тәрбиелеудің негізгі міндеті болып келеді. Қазіргі заманның кезеңдегі әлем экологиялық апатының шетінде болып, және бүкіл әлеміндегі адамзат келешегі жойылу қатерінде жүріп, экологиялық білім осы замандағы ең өзекті мәселесі болып табылады. Табиғатқа, айналадағы ортаға дұрыс қарау, әр адамның инабаттылықты бағалау өлшемдерінің бірі болу керек.

Экологиялық тәрбиелеу – ол инабатылықты, рухтандырушылықты және ақылды тәрбиелеу. Ғасырлар бойы адам табиғаттың пайдаланушысы болды: нәтижелерді ойламай, адам тұрып, табиғаттың сыйын пайдаланды. Соныменде, ақталмаған жабайылықты жойылудан, ластанудан табиғатты қорғау ықыласым туғызды, және адамдарда табиғатқа ұқыпты қарауды тәрбиелеу. Ең кішкентай жасынан осы қасиеттерді тәрбиелеу керек.

Экологиялық білімінің міндеттерін шешуі мектепке дейінгі жасы ең қолайлы кезең болып келеді. Осы кезеңде адамның тұлға ретінде қасиеттері, экологиялық мәдениетінің негіздері қалыптасады. Экологиялық мәдениетті қалыптасқан мектепке дейінгі тұлғаның негіздері – ол табиғат туралы білімдер және олардың экологиялық бағдары, осы білімдерді өмірінде, тәртібінде, әр түрлі (ойындарда, еңбекте) істерінде пайдаланудың икемдері болу керек. «Жасыл планета»- вариативтік компоненті экологиялық тәрбиелеу мәселелері- балаларда табиғатқа қарай ұқыпты, адамгершілік сезімдері дамымағандықтан және өзекті болғанымен өнделді. Осы бағдарлама 3-4 жастағы балалармен, ата-аналармен жүйелеп жұмыс істеуді, ата-аналар мен балалардың бірлескен қызметін ашады.

Бағдарламаның жаңалығы – ол, мектепке дейінгі балалармен экологиялық тәрбиелеудегі әр түрлі жұмыстың формалары мен әдістерінің болуымен, берілген сұрақтың шешудегі шығармашылық тәсілдемені, тәрбиешілердің, мамандардың, ата-аналардың жүйелілік және мақсатқа бағытталған жұмысты көрсетеді.

«Эколайф»вариативтік компоненті мынадай міндеттерді басшылыққа алады:

- Кіріктірілген тәсіл арқылы мектепке дейінгі баланың экологиялық білімдері қарапайым жүйесі түсінікті қылып қалыптастыру.
- Туған табиғаттың сұлулығын көруді және түсінуді қалыптастыру.
- Балалардың табиғатқа деген қалыпты қызығушылығын, оның тірі және өлі объектілері мен табиғи құбылыстарына, айналадағы әлемді танудан талап етуін, табиғатқа ойлампаз және ұқыпты қарауды тәрбиелеу.

Вариативтік компонентінің құрылысы:

- Бақылау.
- Әңгіме.
- Тәжірибелік қызмет.
- Ойындар: сөздік ойындар, дидактикалық ойындар, қимылды ойындар.
- Еңбек ету ісі.
- Табиғи материалдан жасалған заттардың тақырыптық көрме; табиғат туралы жасалған суреттердің көрмесі.

Күтілетін нәтиже:

- Кіріктірілген тәсілі арқылы қарапайым ғылыми-жаратылыс экологиялық білімдерінің жүйесін қалыптастыру.
- Табиғатта қауіпсіз тәртібі туралы алғашқы икем мен дағдыларды меңгеру.
- Табиғатпен қатынасу кезінде тәртіп және ұқыпты қарау мәдениетін қалыптастыру.

Р\с	Тақырыптары	Мақсаты	Әдіс-тәсіл	Көрнекілік
1	«Күз белгілерін бақылау»	Күз белгілерін (қызыл-сары жапырақ, жапырақ жерге төгіледі, жаңбыр жауады, құстар жылы жаққа ұшады) анықтауға үйрету. Күзгі табиғат құбылысы қзгерістерінің бірізділігін көрсету.	Түсіндіру,бақылау,еңбек, дидактикалық ойынау.	Күз белгілерінің суреттері, бөтелкедегі жапырақтар, түтікше.
2	«Жаңбыр кімге керек? Тамшы үлкен Бұлтта қонақта»	Жаңбыр қайдан келді деген сұраққа жауап беру, үлкен адамның айтқанын түсіну және оған белсенді жауап беруге деген ықыласын шақыру.Топта жұмыс жасауға, бір-бірінді тыңдауға, сумен жұмыс жасағанда, ұқыпты болғанын абзал екенін талпындыру; балаларда тамаша эмоционалды көңіл-күй сыйлау.	Түсіндіру, сұрақ-жауап, әңгімелесу, ойын, бейнетаспа көру.	Тақырыпқа байланысты суреттер.
3	«Күзгі жапырақтарды бақылау»	Балаларға алтын күздің алуан түрлі бояуларын көрсету, байқағыштығын, ой қорыту іскерлігін дамыту. Күз тақырыбындағы сөздік қорын кеңейту және белсендендіру.	Түсіндіру,бақылау,еңбек, ойын,тәжірибе.	Түрлі-түсті қарандаштар,ақ парактар,жапырақтар.
4	«Ағаштарды бақылау»	«Ағаш», «бұта» ұғымдарын нақтылау. Ағаш пен бұтаны қалай ажыратуға болатынын түсіндіру.Табиғатқа деген танымдық қызығушылығын тәрбиелеу.	Түсіндіру,бақылау, тәжірибе, қимылдық ойын.	Ағаштардың суреттері.
5	«Әжеден сыйлықтар: жемістермен танысу» (алма, алмұрт)	Балалардың жемістер туралы білімдерін нығайту, көкөністер мен жемістерді айыра білуге, түстерді ажырата білуге үйрету.	Түсіндіру, сұрақ-жауап, әңгімелесу, ойын.	Жемістердің мультяждары, суреттері.
6	«Әжеден сыйлықтар: жемістермен танысу» (банан,апельсин)	Көру, жанасу, дәмін білу түйсіктерін дамыту. Сөздік қорын байыту, балалардың сөйлеу дағдыларын дамыту, тәрбиешіні тыңдау қасиетін және оның сұрақтарға жауап беруді дамыту.	Түсіндіру, сұрақ-жауап, әңгімелесу, тәжірибе, ойын.	Жемістердің мультяждары, суреттері.
7	«Әжеден сыйлықтар: көкөністермен танысу» (картоп,сәбіз)	Көкөністерді тану және олардың атауын білу қабілетін дамыту, бау-бақша дақылдарын өсіру туралы түсінігін кеңейту. Балалардың ойлау қабілетін күшейту. Танымдық қызметке деген қызығушылығын ояту.	Түсіндіру, сұрақ-жауап, әңгімелесу, ойын.	Көкөністердің мультяждары, суреттері.
8	«Әжеден сыйлықтар: көкөністермен танысу» (қызанақ пен қияр)	Балаларды жемістер мен көкөністерді ажырата білуге үйрету.Есте сақтау, ойлау қабілеттерін жетілдіру, мнемокесте арқылы өлең жолдарын қайталатуын жетілдіру, табиғатты аялай білуге үйрету.	Түсіндіру,бақылау, тәжірибе, қимылдық ойын.	Көкөністердің мультяждары, суреттері.
9	«Алтын күз»	Балаларды күздің ерекшеліктерімен таныстыра	Түсіндіру, сұрақ-жауап,	Ойынға қажетті

		отырып, күзгі ағаштарға назар аудару.Күзгі ағаштардың түрлерімен, ерекшеліктерімен таныстыру.Күзгі табиғаттың сұлулығы мен әсемдігін көре білуге тәрбиелеу.	ойын,әңгімелесу.	атрибуттар, еңбекке керек құрал-жабдықтар.
10	«Балабақшаауласындағыағаштар»	Балаларға балабақшамыздың ауласындағы ағаштар және олардың пайдасы туралы жан-жақты мәлімет беру.Ағаштарды қорғап , қамқорлық жасай білуге үйрете отырып, білімдерін кеңейту.	Түсіндіру, көрсету, сұрақ-жауап,серуен.	Тақырыпқа сай суреттер.
11	«Ғажайып-ағаш» (Қайың).	Қайың ағашы туралы балалардың білімдерін анықтау және бекіту. Ағаштың құрылысымен таныстыру: тамыры, діңі, бұтақтар, жапырақтар. Ағаштардың қасиеттері туралы бақылауға, қарапайым шешімдерді жасауға үйрету	Түсіндіру, көрсету,ойын, сұрақ-жауап,серуен.	Ағаштардың суреттері, ойынға керек заттар
12	«Емен және үйеңкі» ағаштары	Емен және үйеңкі ағаштарымен таныстыру.Емен мен үйеңкі ағаштарының жапырақтарын ажыратып, атауға үйрету.Жазғы жапырақпен салыстыру.	Түсіндіру, сұрақ-жауап, әңгімелесу, ойын, салыстыру.	Емен, үйеңкі ағашының суреттері.
13	«Алақай, қыс келді!»	Қыс мезгілінің қасиеттерімен, тірі және өлі табиғаттың жағдайымен таныстыру. Балалардың ой-өрісін кеңейту, танымдық қызығушылықты арттыру, қыс белгілері туралы білімдерін бекіту.	Түсіндіру, сұрақ-жауап, ойын,әңгімелесу.	Қыс мезгілінің суреттері.
14	«Қар түрлерімен таныстыру»	Қардың қасиетімен таныстыру, (суық, ақ, кіртілдек), судың әр түрлі қасиеті туралы түсініктерді қалыптастыру, логикалық ойлауды, сөйлеуді дамыту, ой-өрісін кеңейту, танымдық қызығушылықты талаптандыру. Білімге құмарлықты, сөйлеу мәдениетінетәрбиелеу.	Түсіндіру, көрсету, сұрақ-жауап, тәжірибе,серуен.	Қар түрлерінің суреттері, тәжірибеге керек құралдар.
15	«Шыршаныбезендіру»	Шырша туралы балалардың білімдерін анықтау және бекіту (неге қыста да, жазда да бір түсті болады?).Шыршаның құрылысымен таныстыру: тамыры, діңі, бұтақтар, инелер; ағаштардың қасиеттерін сараптауды және қарапайым шешімдерді жасауға үйрету.	Түсіндіру, салыстыру, сұрақ-жауап, әңгімелесу, кимылдық ойын,	Орманның ,шыршаның суреттері, безендіретін ойыншықтар.
16	«Көңілді аққала»	Аққала туралы түсінік беру. Қалай, неден жасалатынын айтып (көрсетіп) білімдерін кеңейту.Аққала суретін салу үшін суық түстерді тандап алу қажеттігін үйрету.Еңбексүйгіштікке, табиғатқа деген қамқорлыққа тәрбиелеу.	Әңгімелесу, сұрақ-жауап, дидактикалық ойын, сурет салу.	Аққаланың суреті, ақ парак, түрлі түсті қарандаштар,ойынға атрибуттар.
17	«Ұзын құлақ сұр қоян»	Балаларды жабайы жануар-қоянмен таныстыру (оның құлағы ұзын, дене бітімі үлкен емес, қыста-	Таныстыру,әңгімелесу, сұрақ-жауап,салыстыру,	Жабайы жануарлардың

		ақ, жазда-сұр). Маусымдық өзгерістерде қоянның өмірі туралы түсіндіру, осы жануарлар қандай әдемі және орманды көріктендіретіні туралы білімдерін кеңейту. Жануарларға ұқыптылықпен және аялау сезіммен қарауғы тәрбиелеу;	Қимылдық ойын.	суреттері, атрибуттар.
18	«Айлакер түлкі »	Қыстың қасиеттерімен таныстыруды жалғастыру, балалардың білімдерін жабайы жануарлар және қыс кезіндегі олардың өмірі туралы бекіту. Түлкінің сыртқы келбеті және қылықтар туралы білімдерін кеңейту, балаларды түлкі орманда қалай тұратынын таныстыру.	Таныстыру, әңгімелесу, ертегі оқу, сұрақ-жауап.	Орманның, түлкінің суреттері, Ертегі кітап.
19	«Тиінде қонақта»	Балаларды тиінмен таныстыру, балаларға тиін туралы түсінікті беру (қандай ол, қайда тұрады, суық кезіндегі өмірдің ерекшеліктері). Балалардың жабайы жануарлар туралы білімдерін байыту, жануарлардың суреттерін «өз үйіне» орналастыруды жаттықтыру. Зейінді дамыту, білімге деген құмарлыққа тәрбиелеу.	Таныстыру, көрсету, әңгімелесу, дидактикалық ойын, сұрақ-жауап.	Тиіннің суреттері, ойынға көрнекіліктер,
20	«Аю»	Балаларды жабайы жануарлармен – аюмен таныстыру, балаларға аю туралы түсініктерді беру (ол қандай, қайда тұрады), қыс кезіндегі оның өмірінің ерекшеліктері. Балалардың жабайы жануарлар: тиін, қоян, түлкі туралы білімдерін бекіту, жануарларға қамқорлықпен қарауды тәрбиелеу.	Таныстыру, әңгімелесу, бейнетаспа көру, сұрақ-жауап.	Жабайы жануарлардың суреттері.
21	Дидактикалық ойын: «Төлдерін табу»	Үй жануарлардың және олардың балаларының атауларын, олар қайда тұратынын, немен тамақтандыратынын, олардан адам қандай пайдасын алатынын бекіту. Көру зейінді, зейінді, ұсақ моторикасын, байланысып сөйлеуді дамыту, тірі табиғатқа қызығушылықты қолдау. Балаларда мейірімділік сезімін тәрбиелеу, жануарларға қамқорлық қалыптастыру.	Көрсету, түсіндіру, дидактикалық ойын, сұрақ-жауап.	Үй жануарларының, төлдерінің суреттері, д\ойынның көрнекілігі.
22	«Сиырдың пайдасы»	Балаларға сиыр және оның төлі туралы түсінік беру, олардың ерекшеліктерімен (сиыр үлкен, денесі бар, басы, ұзын құйрық, мүйіздер) және олардың пайдасымен таныстыру. Үй жануарларына сүйіспеншілікпен қарауға тәрбиелеу.	Таныстыру, көрсету, сұрақ-жауап, әңгімелесу.	Сиырдың, бұзаудың суреттері.
23	Ертегі: «Мысық пен ит неге араз?»	Балалардың үйдегі жануарлар туралы түсініктерін	Таныстыру, әңгімелесу,	Ит пен мысықтың

		қалыптастыруды жалғастыру. Адамдармен тұрады, пайдасы, адамдар оларға қамқор болады (тамақтандырады, емдейді). Ертегіні тыңдай отырып, мұқият тыңдауға үйрету. Жануарларға деген сүйіспеншілікке тәрбиелеу.	ертегі оқу, сұрақ-жауап, ойын	суреттері, атрибуттары.
24	«Балықтардақонақта»	Аквариумның ішіндегі тірі және тірі емес объектілерді бақылау. Тірі объектілері, тірі емес объектілерге тәуелді екенін көрсету (ауа, су, азық-түлік). Балықтың құрылысы туралы алғашқы түсініктерін беру, балықтардың (денесі, жүзбеқанаттар, құйрықтар, басы, көздері мен ауызы) болатынын көрсету.	Таныстыру, әңгімелесу, бейнетаспа көру, бақылау, сұрақ-жауап, ойын.	Аквариумдағы балықтар.
25	«Көктемнің белгісі» серуен	Балаларды көктемдегі өзгерістерді бақылау. Ауа райы қандай екенін тауып алуды жалғастыру. Көктемнің кейбір ерекшеліктерімен таныстыру, көктемдегі ауаның әдемілігіне назар аударту. Табиғатты аялауға тәрбиелеу.	Бақылау, түсіндіру, сұрақ-жауап, қимылдық ойын.	Тақырыпқа байланысты суреттер.
26	«Көктемгі жәндіктер: көбелек және қоңызбен таныстыру»	Балаларды көбелектерді мен қоңыздарды атауды және танып алуды үйрету, қоңызды көбелектерден олардың сыртқы келбетінің, тәртіптерінің ерекшеліктеріне қарай айыру икемділігін қалыптастыру. Сөйлеудің белсенділігін және ойлау амалын дамыту; сөздік қорын байыту (бізтұмсық, жарқын, нәзік, ызылдайды, ұшады) бақылауға қызығушылығына тәрбиелеу.	Көрсету, түсіндіру, сұрақ-жауап, әңгімелесу, дидактикалық ойын.	Көктем мезгілінің, жәндіктердің суреттері
27	«Ара қайда ұшып кетті?»	Балаларды ара жәндігімен таныстыру; аралар қалай еңбектенетін, қысқа қалай дайындалатынын туралы түсініктемелерін беру, (қорларды жасайды, шарбатты жинайды). Балалардың сөздік қорын белсендіру және байыту (еңбекшіларалар, шарбат, тозан, ара ұясы); қолдарының ұсақ моторикасын, қимылды икемділіктерін, құмарлықты қолдау.	Көрсету, түсіндіру, әңгімелесу, суретті бояу, сұрақ-жауап	Араның суреттері, түрлі-түсті қарандаштар, ақ парақша.
28	«Бақылдауық бақа»	Балаларды бақаның өмірімен, тамақтануымен таныстыру. Бақаның дене құрылысы	Таныстыру, әңгімелесу, бейнетаспа көру,	Көлдің, бақаның суреттері.

		нкөрсету, басқа жануарлар үшін бақаның маңыздылығын көрсету.	сұрақ-жауап, ойын	
29	«Бөлмедегі гүлдерде қонақта»	Гүлдерге деген қамқорлық сезімдерін ояту. дала гүлдері мен бөлме гүлдерінің айырмашылығын түсіндіру. Олардың қалай өсіп-өнетіні жөнінде білімдерін кеңейту. Сөздік қорларын молайту, күтіп баптауға үйрету.	Таныстыру, сұрақ-жауап, әңгімелесу.	Бөлме гүлдерінің суреттері.
30	«Бегония және қазтамақпен танысу»	Балаларда бегония және қазтамақ туралы алғашқы түсініктерін қалыптастыру, (үлкен өсімдік, ағашқа ұқсайды, онда үлкен, жасыл жапырақтар, тегіс беті), сөйлеуді дамыту. Өсімдікке ұқыпты қарауға тәрбиелеу, өсімдіктерге күтім жасауға шақыру.	Көрсету, түсіндіру, сұрақ-жауап, әңгімелесу, дидактикалық ойын.	Бегония мен қазтамақтың суреттері.
31	«Өсімдіктерді суаруды үйренеміз»	Балалардың бөлмедегі гүлдер туралы білімдерін кеңейту, су сепкіштен өсімдіктерді суару икемділігін бекіту, жапырақтардың алғашқы бөрікпен сүртуді үйрету. Бөлмедегі гүлдерге деген қызығушылықтарын және оларға күтім жасауы қыласын қолдау.	Көрсету, түсіндіру, әңгімелесу, тәжірибе, сұрақ-жауап.	Тақырыпқа сай суреттер, гүлдер, еңбек құралдары.
32	«Біз жуаны отырғызамыз»	Балаларды жаңа өсімдіктерден өсіруге мүмкін екенін таныстыру, жуаны отырғызу технологиясымен таныстыру. Жуаға күтім қажетті екенін туралы айту (суару, жылу, жарық), жуа неге пайдалы екенін түсіндіру. Еңбектену қыласының пайда болуын тәрбиелеу	Түсіндіру, көрсету, тәжірибе жасау, сұрақ-жауап, әңгімелесу.	Жуа, топырақ, қалақ, гүл отырғызатынды.
33	«Құстар біздің досымыз»	Көктемнің қасиеттерімен таныстыруды жалғастыру, балалардың білімдерін құстар және олардың көктемгі кезеңіндегі өмірі туралы бекіту. Сыртқы келбеті және қимылдары туралы түсініктерді кеңейту, құстар өзіннің ұяларын қалай жасайтыны туралы таныстыруды жалғастыру.	Көрсету, таныстыру, түсіндіру, бақылау, қимылдық ойын.	Көктем мезгілінің, құстардың суреттері.
34	«Үй құстары. Тауық, әтеш, балапан».	Тауықтың отбасы, олардың сыртқы айырмашылығы туралы алғашқы түсініктемелерін беру, ойын суретінде оларды тануға үйрету, әтеш,	Көрсету, таныстыру, түсіндіру, қимылдық ойын, дауысын салу.	Үй құстарының суреттері.

		тауық, балапандардың дауыстарын тануға және айыра білуге үйрету.Сөздерге, қимылдарға еліктеу.		
35	«Табиғат бұрышындағы тіршілік»	Табиғат бұрышындағы өсімдіктерді бақылату арқылы олардың құпия сырлары мен тіршілігі туралы түсінік беру.Балықтар туралы әңгімелеу,олардың тіршілік ету ортасымен таныстыру.Тірі табиғатқа деген қамқорлық жасау дағдыларын қалыптастыру.	Көрсету,түсіндіру, сұрақ-жауап, әңгімелесу,қайталау, ойын	Табиғат бұрышындағы аквариум,балыққа арналған жем,суын ауыстыратын құралдар.
36	«Жаз келді алақай, ойнаймыз далаға!»	Жаз мезгілінің табиғи ерекшеліктерін меңгерту. Сурет бойынша әңгіме құрауға және сөздерді байланыстырып айтуға дағдыландыру.Жазғы ойындар,жазғы табиға туралы түсінік беру.Қоршаған ортаға деген сүйіспеншілігін арттыру.	Сұрақ-жауап, сурет бойынша әңгіме, ойын,бақылау.	Мазмұнды, үлестірмелі суреттер,ойын құралдары.